

Predgovor

k tematskemu sklopu o zgodovini

Slovenske ljudske stranke

ANDREJ RAHTEN

Leta 2002 je minilo 110 let, odkar je na slovensko politično prizorišče stopila prva stranka slovenskega političnega katolicizma, ki je pod svojim okriljem združila katoliške narodnjake na Kranjskem. Začetek njenega delovanja je sovpadel z organizacijo prvega slovenskega katoliškega shoda v Ljubljani leta 1892, ki je načrtoval temeljne smernice delovanja slovenskih katoličanov na duhovnem, političnem, kulturnem in gospodarskem področju.

Sprva se je politična stranka slovenskih katoličanov imenovala konservativna, nato Katoliška narodna stranka, leta 1905 pa se je preimenovala v Slovensko ljudsko stranko (SLS). Leta 1909 je prerasla kranjske deželne okvire in se združila s sorodnimi katoliškimi strankami iz drugih slovenskih dežel v Vseslovensko ljudsko stranko. Od takrat naprej je bila v slovenskem političnem življenju vodilna sila. Vzgojila je kar nekaj vrhunskih politikov, med katerimi velja omeniti zlasti dr. Ivana Šusteršiča, dr. Janeza Evangelista Kreka in dr. Antona Korošca.

Status neke vrste slovenske politične velesile je SLS ohranila vse do druge svetovne vojne. Sledil je umik v emigracijo, kjer je stranka kljub težkim razmeram uspela vzdrževati kontinuiteto delovanja in se uveljaviti tudi v evropski in svetovni družini krščanskodemokratskih strank. Sto let po svojem nastanku se je zgodovinska SLS vrnila v domovino in se združila s Slovenskimi krščanskimi demokrati. SLS je ostala sestavni del slovenskega političnega življenja vse do danes.

Kljub izrednemu pomenu, ki ga je imela SLS v nacionalni zgodovini, še vedno nimamo monografije, ki bi celovito orisala njen razvoj. Znanstvenoraziskovalni center SAZU je v okviru Historičnega seminarja organiziral diskusijski večer, na katerem so poznavalci delovanja SLS predstavili svoje videnje vloge in pomena te stranke v slovenski zgodovini. Avtorji prispevkov, ki so objavljeni v tem tematskem sklopu zbornika, so sintetično orisali posamezne razvojne faze delovanja SLS, natančno pa je bilo ovrednoteno tudi dosedanje stanje raziskav. V živahni razpravi, ki je sledila, so bili izpostavljeni številni vidiki delovanja SLS skozi čas.

S tem pa je bil dosežen tudi temeljni cilj pobudnikov organizacije diskusijskega večera: narediti neke vrste »inventuro« dosedanjega védenja o zgodovinski vlogi SLS in hkrati spodbuditi znanstvenike k nadaljnjim raziskavam tistih poglavij slovenske politične zgodovine, ki jih je pisala SLS. In teh poglavij – kakor je nazorno pokazal tudi diskusijski večer – ni bilo malo.